

PAPER DETAILS

TITLE: Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi Ve Spor Dersine İlişkin Değerlerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi

AUTHORS: Sitki Özbek,Ender Özbek

PAGES: 946-957

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3464954>

Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi Ve Spor Dersine İlişkin Değerlerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi¹

Sıtkı ÖZBEK¹, Ender ÖZBEK²

DOI: <https://doi.org/10.38021asbid.1373731>

ORJİNAL ARAŞTIRMA

¹Batman Üniversitesi,
Beden Eğitimi ve Spor
Yüksekokulu,
Batman/Türkiye

²Dicle Üniversitesi,
Beden Eğitimi ve Spor
Yüksekokulu,
Diyarbakır/Türkiye

Öz

Bu araştırma, lise öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin değerleri ile bazı demografik özellikleri (cinsiyet, yaş, kulüp lisansı, okul takımında yer alma) arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmamıza Milli Eğitim Bakanlığına ait liselerde eğitim öğretim hayatına devam eden lise öğrencileri gönüllü katılım sağlamışlardır. Araştırmanın örneklemini ise Diyarbakır ilinde 2023-2024 eğitim öğretim yılında lise öğrenimine devam eden ve kolaylıkla ulaşılabilen örneklem yöntemi ile belirlenen lise öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmamıza 213 kız, 211 erkek toplam 424 öğrenci gönüllülük esasına dayalı olarak dahil olmuşlardır. Araştırmamızda veri toplamak için Yücekaya M.A. ve diğerleri tarafından 2022’de geliştirilen ‘‘Beden Eğitimi ve Spor Dersi Lise Değerler Ölçeği’’ kullanılmıştır. Yapılan normallik sınavası sonucunda verilerin normal dağıldığı tespit edilmiş ve parametrik testler uygulanmıştır. Yapılan analizler sonucunda lise öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik değer düzeylerinin ölçek toplamı ile tüm alt boyutlarında çok yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Beden eğitimi ve spor dersi lise değer ölçeği alt boyutlarında en yüksek ortalamasının ‘‘Sportmenlik’’ en düşük ortalamasının ise ‘‘Saygı’’ alt boyutunda olduğu tespit edilmiştir.

Sorumlu Yazar:
Sıtkı ÖZBEK
zsonike@gmail.com

Anahtar kelimeler: *Beden eğitimi, Değerler, Lise öğrencileri*

Examining of the Values of High School Students Related To Physical Education And Sports Lessons According to Some Variables

Abstract

This research aimed to examine the relationship between high school students' values regarding physical education and sports lessons and some demographic characteristics (gender, age, club license, being in the school team). High school students who continue their education in high schools belonging to the Ministry of National Education participated in our study voluntarily. The sample of the research is composed of high school students who are continuing their high school education in Diyarbakır province in the 2023-2024 academic year and are determined by the easily accessible sampling method. A total of 424 students, 213 girls and 211 boys, participated in our study on a voluntary basis. To collect data in our research, in 2022 Yücekaya M.A. developed by et al. "Physical Education and Sports Lesson High School Values Scale" was used. As a result of the normality test, it was determined that the data was distributed normally and parametric tests were applied. As a result of the analysis, it was determined that the value levels of high school students towards physical education and sports lesson were very high in the total scale and all sub-dimensions. It has been determined that the highest mean in the physical education and sports lesson high school value scale sub-dimensions is "Sportsmanship" and the lowest mean is in the "Respect" sub-dimension.

Keywords: *Physical Education, Values, High school students*

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi:
11.10.2023

Kabul Tarihi:
24.10.2023

Online Yayın Tarihi:
29.10.2023

¹Bu Çalışma 7. Uluslararası akademik spor araştırmaları kongresinde bildiri olarak sunulmuştur.

Giriş

Değer, insanın hayatında önem sıralamasında ön sıralarda olan soyut ve somut her şeydir (Yaran 2010). Ahlaksal, ruhsal, toplumsal açıdan veya estetik açıdan nesnelere, varlıklara veya faaliyetleri önem veya üstünlük derecesi olarak sıralamadır (Öncül, 2000). Her toplum varlığını devam ettirebilmek için değerlere ihtiyaç duyar ve değerler toplum kültürünü kendine özgü olmasını sağlayarak diğer kültürlerden ayırt eder (Yapıcı vd. 2012).

Tüm dünyada ülkeler eğitim sayesinde hem akademik olarak başarılı bireyler yetiştirir hem de bireylerin kendi toplum özelliklerini yansıtabilen değer bütünlüğü olan, iyi karakterli ve bilinçli olmalarını isterler (İşcan, 2007; Ulusoy ve Dilmaç, 2015). Tüm toplumlar kültürel değerlerini sonraki nesillere ulaştırmayı amaçlar. Kültürel değerlerin yeni nesillere aktarımının sadece eğitim yoluyla gerçekleşeceğini bilen toplumlar, eğitime önem vermelerinin gelişmeleri açısından önem taşıdığının farkındadırlar. Ayrıca yeni nesillere kültürel değerlerden dışında çağın gelişen değerlerini, teknolojisini ve bilgi birikimi de aktarılır (Yavuz, 2004).

Sporla içi içe olan değerler toplumları bilinçlendirerek sosyal, ekonomik, siyasal ve toplumun birçok probleminin çözümünde bir araç olarak toplumun gelişmesine ve değişmesine katkı sağlayacaktır (Şahin, 2018). Karakter ve ahlak olarak güçlü biri, spor mücadelesi esnasında maruz kaldığı tüm baskılara rağmen dürüstlük, sorumluluk ve adalet gibi ahlaki değerlerden uzaklaşmayacağı düşünülür (Rudd, 2005). Okul içi ve okul dışı yapılan sportif faaliyetler öğrencileri ahlaki yönden geliştirmesinin yanı sıra farklı yetiler de kazandırmaktadır. İçerisinde yer aldığı faaliyetler sayesinde öğrenciler “dürüstlük, erdem, adalet, eşitlik, tarafsızlık, sevgi, saygı” gibi olguları edinecektir (MEB, 2019).

Genel eğitimin tamamlayıcı unsurlarından biri beden eğitimi ve spor dersidir. Beden eğitimi ve spor dersi öğrencilerin gelişim özellikleri doğrultusunda iyi ahlaklı, mutlu ve sağlıklı kişilik özellikleri bakımından dengeli kişiler yetiştirmeyi hedefleyen bir kişilik eğitimi olduğu düşünülür. Ayrıca demokratik hayatın zorunlu kıldığı toplumsal davranışları içselleştiren bireyler yetiştiren, milli kültürel değerlere sahip olan, çalışkan, üretken, yaratıcı kişiler yetiştirmek açısından etkili bir unsurdur (Aracı, 2000). Beden eğitimi ve spor dersinin öğretim programlarındaki değerlerin öğrencilere aktarılmasında önemli bir araç olduğu bilinmektedir. Bu nedenle sporun içinde olan öğrencilerin, kişilik gelişimlerinin temelini sporla elde ettikleri değerler oluşturur (Kuter ve Kuter, 2016; Gibbons vd. 1995). Öğrencilere beden eğitimi ve spor dersi ile kazandırılmaya çalışılan değerler (dürüstlük, saygı ve aidiyet) farklı etkinliklerle amacına uygun olarak aktarıldığında hem spor ortamında hem de sosyal yaşam içerisinde sürdürebilmektedir (Görgüt ve Tutkun 2018; Koh vd. 2016).

Öğrencilere toplumsal, dini, bireysel ve demokratik değerleri kazandırmada beden eğitimi ve spor dersinin etkisinin yüksek olduğu düşünülmektedir. Yapılan ders içi ve ders dışı etkinliklere katılmanın öğrencilere eşit oyun hakkı, adil oyun ve takım eşleşmesi gibi somut yaşantıları kazandırabildiği düşünülmektedir (Keleş, 2019). Öğrencilerin duyuşsal, bilişsel ve psikomotor gelişimlerine beden eğitimi ve spor dersinin katkısı yadsınamaz bir gerçektir. Beden eğitimi ve spor dersinin öğrencinin çok boyutlu gelişimine etkisi, zorunlu aktif katılımın varlığı, uygulayarak öğrenme imkânı bulunması bu dersin değerini yükseltmektedir. Bu durumun beden eğitimi ve spor dersi aracılığı ile değerleri aktarma çalışmalarının da değerini artırdığı düşünülmektedir (Yücekaya, 2017).

Ayrıca Beden Eğitimi ve Spor dersi, hem milli değerlerin hem de kültürel birikimlerin öğrencilere aktarılmasında önemli bir rol oynar. Öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersinin değerleri kazandırmasına ilişkin inanç düzeylerinin yüksek olması, temel değerlerin kazandırılmasında beden eğitimi dersinin değerini de ortaya çıkartmaktadır. Eğitim programlarındaki diğer derslerin değerler eğitimine katkısına kıyasla Beden Eğitimi ve Spor dersinin çok daha fazla değerlerin kazanımını katkı sağladığı söylenebilir (Durdane ve Arslan 2022).

Yöntem

Bu çalışmada lise öğrencilerinin bazı değişkenlere göre “cinsiyet, yaş, sınıf, lisanslı spor yapma durumu, okul takımlarında yer alma durumu” beden eğitimi ve spor dersine ilişkin değerlerinin farklılık gösterip göstermediğini incelenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırmada, betimsel araştırma modellerinden tarama deseni kullanılmıştır. Tarama deseni; “şu anda ya da daha önce var olan bir olguyu doğal haliyle inceleyen araştırma yöntemidir. Bu yöntem; araştırma konusu olan nesne, olay ya da kişiyi var olan ortam içerisinde, olduğu gibi ortaya koymaya çalışır (Karasar, 2005). Mevcut araştırma süresince “*Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi*” çerçevesinde hareket edilmiştir.

Çalışma Grubu

Çalışmanın evrenini 2023-2024 eğitim öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı liselerde eğitimine devam eden lise öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise Diyarbakır ilinde 2023-2024 eğitim öğretim yılında lise öğrenimine devam eden ve kolaylıkla ulaşılabilen örneklem yöntemi ile belirlenen lise öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmamıza 213 kız, 211 erkek toplam 424 öğrenci gönüllü olarak katılmışlardır. Diyarbakır ilinde Milli Eğitim bakanlığı resmi verilerine göre 2022-2023 eğitim öğretim yılında 172670 ortaöğretim öğrencisi eğitimine devam etmektedir. Yapılan G Power hesaplamasına göre 384 lise öğrencisinin çalışmamız için yeterli örneklem büyüklüğünü oluşturacağı tespit edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

“Beden Eğitimi ve Spor Dersi Lise Değerler Ölçeği”: Araştırmamızda verilerin toplanması için Yücekaya M.A. ve diğerleri tarafından 2022’de geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılan 28 madde ve 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar; “Başarı, Saygı, Milli kültür ve Beraberlik, Sportmenlik ve Spor Kültürü” olarak adlandırılır. 5’li likert tipte geliştirilen ölçeğin, iç tutarlık kat sayısı .87 olarak tespit edilmiştir. Alt boyutlarda ise “Cronbach’s Alpha katsayısı Başarı boyutu: .80, Saygı boyutu: .75, Milli kültür ve beraberlik boyutu: .74, Sportmenlik boyutu: .73, Spor kültürü boyutu için ise: .74” olarak tespit edilmiştir. Çalışmamızda ise “iç tutarlık güvenirlik kat sayısı ,93” olarak tespit edilmiştir. Alt boyutlarda ise Cronbach’s Alpha katsayısı “Başarı boyutu: .74, Saygı boyutu: .67, Milli kültür ve beraberlik boyutu: .66, Sportmenlik boyutu: .68, Spor kültürü boyutu için ise: .77” olarak tespit edilmiştir. Ölçek ortalama puan aralığı üzerinden değerlendirilmektedir. BESDLDO’ den katılımcıların alabileceği en düşük 28 puan, en yüksek ise 140 puandır. Katılımcının anketten aldığı toplam puanın madde sayısına bölünmesiyle elde edilen ortalama değer katılımcının BESDLDO ölçeğinde aldığı ortalama aralığı gösterir. BESDLDO geneli için belirlenen puan aralıkları “4,3-5 ortalama puan aralığında: çok yüksek değer düzeyi (Her zaman)”, “3,5-4,2 puan aralığında: yüksek değer düzeyi (Sıklıkla)”, “2,7-3,4 puan aralığında: orta değer düzeyi (Bazen)”, “1,9-2,6 puan aralığında: düşük değer düzeyi (Nadiren)” ve “1-1,8 puan aralığında: çok düşük değer düzeyi (Hiçbir zaman)” olarak kabul edilmektedir.

Verilerin Analizi

Verilerin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiş (çarpıklık ve basıklık $\pm 1,5$) ve parametrik testler uygulanmıştır (Tabachnick ve Fidell, 2007). Öğrencilerin tanımlayıcı istatistiklerinin analizleri için için “standart sapma, aritmetik ortalama, frekans ve yüzde dağılımları” incelenmiştir.

İki değişkenin ortalamalar farkı için T testi, üç ve daha fazla grubun ortalamalar farkı için ANOVA testi yapılmıştır. Gruplar arası farkın kaynağını belirlemek amacıyla da Post-Hoc testlerinden faydalanılmıştır. Uygulanan istatistik işlemlerinde güven aralığı $p < ,05$ olarak ele alınmıştır.

Bulgular

Tablo 1

Lise Öğrencilerinin Demografik Özelliklerine Dair Yüzde ve Frekans Dağılımları

Değişkenler	Gruplar	n	%
Cinsiyet	Kız öğrenci	213	50,2
	Erkek öğrenci	211	49,8
	Toplam	424	100
Yaş	14	114	26,9
	15	138	32,5
	16	88	20,8
	17 ve üzeri	84	19,8
	Toplam	424	100
Sınıf Seviyesi	9. Sınıf	109	25,7
	10. Sınıf	127	30,0
	11. Sınıf	97	22,9
	12. Sınıf	91	21,5
	Toplam	424	100
Lisanslı Olarak Bir Kulüpte Sporcu musunuz?	Evet	306	72,2
	Hayır	118	27,8
	Toplam	424	100
Okul Takımlarında Sporcu Olarak Yer Aldınız mı?	Evet	257	60,6
	Hayır	167	39,4
	Toplam	424	100

Tablo 1’de araştırmamıza katılımcı olan lise öğrencilerin betimsel özelliklerini gösteren frekans dağılımları ile yüzdelik dağılımları yer almaktadır. Araştırmaya katılımcı olan lise öğrencilerinin “cinsiyet değişkenine göre” %49,8’i (n=211) erkek, %50,2’si (n=213) kadındır. Öğrencilerin “yaş değişkenine göre” %26,9’u (n=114) 14 yaşında, %32,5’i (n=138) 15 yaşında, %20,8’i (n=88) 16 yaşında, %19,8’i (n=84) 17 yaş ve üzeri öğrencilerden oluşmaktadır. Katılımcı öğrencilerin sınıf seviyesi değişkenine göre %26,9’u (n=114) 9. sınıf, %32,5’i (n=138) 10. sınıf, %20,8’i (n=88) 11. sınıf, %19,8’i (n=84) 12. sınıf öğrencilerden oluşmaktadır. Katılımcı öğrencilerin lisanslı olarak bir kulüpte sporcu olma durumu değişkenine göre %72,2’si (n=306) lisanslı olarak sporcudur, %27,8’i (n=118) lisanslı olarak sporcu değildir. Katılımcı öğrencilerin okul takımlarında sporcu olma durumu değişkenine göre %60,6’sı (n=257) okul takımlarında sporcudur, %39,4’ü (n=167) okul takımlarında sporcu değildir.

Tablo 2

Lise Öğrencilerinin BESDLDO ve Alt Boyutlarından Elde Ettikleri Puanların Ortalama Dağılımları

Ölçek alt boyutları	N	$\bar{x}$	Ss
Başarı	424	4,40	0,41
Saygı	424	4,39	0,43
Milli Kültür ve Beraberlik	424	4,41	0,47
Sportmenlik	424	4,44	0,43
Spor Kültürü	424	4,42	0,42
BESDLDO (Toplam)	424	4,41	0,39

Tablo 2’de öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersi lise değer ölçeğinden (BESDLDO) aldıkları $X=4,41$ ortalama puanlar dikkate alındığında, katılımcıların beden eğitimi ve spor dersine katılan lise öğrencilerinin ortalama puanlarının çok yüksek olduğu görülmektedir. Katılımcılara uygulanan “beden eğitimi ve spor dersi lise değer ölçeği” alt boyutlarına bakıldığında, lise öğrencilerinin puan ortalamalarının tüm alt boyutlarda “Başarı ($X=4,40$), Saygı ($X=4,39$), Milli Kültür ve Beraberlik ($X=4,41$), Sportmenlik ($X=4,44$), Spor Kültürü ($X=4,42$) çok yüksek” düzeyde olduğu görülmektedir. “Beden eğitimi ve spor dersi lise değer ölçeği” alt boyutlarında en yüksek ortalamanın ise “Sportmenlik ($X=4,44$)” alt boyutunda olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3

Lise Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Açısından BESDLDO ve Alt Boyutlarına Ait T Testi Analiz Sonuçları

Ölçek ve Ölçek Alt Boyutları	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	Ss	t	df	P
Başarı	Kız	213	4,41	0,36	-0,28	422	,781
	Erkek	211	4,40	0,45			
Saygı	Kız	213	4,41	0,38	-0,85	422	,395
	Erkek	211	4,38	0,48			
Milli Kültür ve Beraberlik	Kız	213	4,43	0,42	-0,61	422	,540
	Erkek	211	4,40	0,52			
Sportmenlik	Kız	213	4,45	0,40	-0,69	422	,488
	Erkek	211	4,42	0,46			
Spor Kültürü	Kız	213	4,45	0,36	-1,47	422	,142
	Erkek	211	4,39	0,48			
BESDLDO (Toplam)	Kız	213	4,43	0,33	-0,89	422	,373
	Erkek	211	4,39	0,44			

** (p<0,01) * (p<0,05)

Tablo 3’te araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet değişkeni açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan bağımsız örneklem t-testine göre; “Beden Eğitimi Spor Dersi Lise Değer” düzeylerinin cinsiyete değişkeni açısından farklılaşmadığı gözlemlenmiştir. Ayrıca Beden Eğitimi Spor Dersi Lise Değer Ölçeğinin tüm alt boyutları “Başarı, Saygı, Milli Kültür ve Beraberlik, Sportmenlik, Spor Kültürü” değer düzeylerinde cinsiyet değişkeni açısından “istatistiksel olarak” anlamlı farklılaşmanın bulunmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 4

Lise Öğrencilerinin Kulüp Lisans Değişkenine Göre BESDLDO ve Alt Boyutlarına Ait T Testi Analiz Sonuçları

Ölçek ve Ölçek Alt Boyutları	Kulüp Lisansı	n	$\bar{x}$	Ss	t	df	P
Başarı	Evet	306	4,39	0,43	-1,19	422	,237
	Hayır	118	4,44	0,35			
Saygı	Evet	306	4,37	0,45	-2,10	422	,036*
	Hayır	118	4,46	0,38			
Milli Kültür ve Beraberlik	Evet	306	4,39	0,50	-1,65	422	,100

	Hayır	118	4,47	0,39			
	Evet	306	4,42	0,45			
Sportmenlik	Hayır	118	4,49	0,37	-1,44	422	,150
	Evet	306	4,40	0,45			
Spor Kültürü	Hayır	118	4,46	0,34	-1,47	422	,143
	Evet	306	4,39	0,41			
BESDLDO (Toplam)	Hayır	118	4,46	0,30	-1,71	422	,051

** (p<0,01) * (p<0,05)

Tablo 4’te araştırmaya katılan lise öğrencilerinin kulüp lisansı değişkeni açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan bağımsız örneklem t-testine göre; “Beden Eğitimi Spor Dersi Lise Değer” seviyelerinin kulüp lisansı değişkenine göre istatistiksel düzeyde anlamlı olmadığı belirlenmiştir. Ancak BESDLDO “Saygı” alt boyutunda katılımcı öğrencilerin kulüp lisansı olma durumu değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmanın olduğu belirlenmiştir ($t = -2,10$, $p = 0,036$, $p < 0,05$). Kulüp lisansı olmayan ($\bar{x} = 4,46$) araştırmada yer alan lise öğrencilerinin “Beden Eğitimi Spor Dersi Lise Değer” düzeylerinin kulüp lisansı olan ($\bar{x} = 4,37$) lise öğrencilerine göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca BESDLDO “Başarı, Milli Kültür ve Beraberlik, Sportmenlik, Spor Kültürü” alt boyutları değer düzeylerinde kulüp lisansı olma değişkeni açısından istatistiksel olarak farklılaşma olmadığı görülmüştür.

Tablo 5

Lise Öğrencilerinin Okul Takımlarında Sporculuk Değişkenine Göre BESDLDO ve Alt Boyutlarına Ait T Testi Analiz Sonuçları

Ölçek ve Ölçek Alt Boyutları	Okul Takımı Sporculuk	n	$\bar{x}$	Ss	t	df	P
	Evet	257	4,42	0,39			
	Hayır	167	4,37	0,44	-1,20	422	,231
Başarı	Evet	257	4,43	0,39			
	Hayır	167	4,34	0,49	-2,00	422	,059
Saygı	Evet	257	4,45	0,43			
	Hayır	167	4,35	0,52	-2,20	422	,036*
Milli Kültür ve Beraberlik	Evet	257	4,46	0,39			
	Hayır	167	4,40	0,48	-1,39	422	,166
Sportmenlik	Evet	257	4,44	0,38			
	Hayır	167	4,37	0,47	-1,78	422	,076
Spor Kültürü	Evet	257	4,44	0,44			
	Hayır	167	4,37	0,37	-1,87	422	,077
BESDLDO (Toplam)	Evet	257	4,44	0,44			
	Hayır	167	4,37	0,37	-1,87	422	,077

** (p<0,01) * (p<0,05)

Tablo 5’te katılımcı lise öğrencilerinin okul takımlarında sporculuk değişkeni açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan bağımsız örneklem t-testine göre; “Beden Eğitimi Spor Dersi Lise Değer” seviyelerinin okul takımlarında sporculuk değişkenine göre istatistiksel düzeyde anlamlı olmadığı belirlenmiştir. Ancak BESDLDO “Milli Kültür ve Beraberlik” alt boyutunda katılımcı öğrencilerin okul takımlarında sporcu olma değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma olduğu tespit belirlenmiştir ($t = -2,20$, $p = 0,036$, $p < 0,05$). Okul takımlarında sporcu olan ($\bar{x} = 4,45$) katılımcı öğrencilerin “Beden Eğitimi Spor Dersi Lise Değer” düzeylerinin okul takımlarında sporcu olmayan ($\bar{x} = 4,35$) lise öğrencilerine göre daha yüksek düzeyde

olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca BESDLDO “Başarı, Saygı, Sportmenlik, Spor Kültürü” alt boyutları değer düzeylerinde okul takımlarında sporcu olma değişkenine açısından farklılaşmadığı gözlemlenmiştir.

Tablo 6

Lise Öğrencilerinin Yaş Seviyesine Göre BESDLDO ve Alt Boyutlarına Ait ANOVA Testi Analiz Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Yaş	n	$\bar{x}$	s.s.	Levene Test		F	p	Scheffe
					istatistik	P			
Başarı	14 ⁽¹⁾	114	4,41	0,44	0,37	0,77	0,09	,966	-
	15 ⁽²⁾	138	4,41	0,40					
	16 ⁽³⁾	88	4,38	0,40					
	17 ve üzeri ⁽⁴⁾	84	4,41	0,40					
Saygı	14 ⁽¹⁾	114	4,39	0,42	0,28	0,84	0,46	,711	-
	15 ⁽²⁾	138	4,36	0,46					
	16 ⁽³⁾	88	4,41	0,42					
	17 ve üzeri ⁽⁴⁾	84	4,43	0,43					
Milli Kültür ve Beraberlik	14 ⁽¹⁾	114	4,44	0,45	0,79	0,50	0,45	,720	-
	15 ⁽²⁾	138	4,40	0,44					
	16 ⁽³⁾	88	4,37	0,50					
	17 ve üzeri ⁽⁴⁾	84	4,43	0,52					
Sportmenlik	14 ⁽¹⁾	114	4,47	0,46	0,52	0,67	1,16	,325	-
	15 ⁽²⁾	138	4,39	0,44					
	16 ⁽³⁾	88	4,44	0,41					
	17 ve üzeri ⁽⁴⁾	84	4,48	0,39					
Spor Kültürü	14 ⁽¹⁾	114	4,45	0,42	0,19	0,90	0,69	,557	-
	15 ⁽²⁾	138	4,41	0,40					
	16 ⁽³⁾	88	4,37	0,46					
	17 ve üzeri ⁽⁴⁾	84	4,42	0,41					
BESDLDO (Toplam)	14 ⁽¹⁾	114	4,43	0,39	0,03	0,99	0,33	,801	-
	15 ⁽²⁾	138	4,40	0,38					
	16 ⁽³⁾	88	4,39	0,39					
	17 ve üzeri ⁽⁴⁾	84	4,43	0,38					

** (p<0,01) * (p<0,05)

Tablo 6’da araştırmada yer alan lise öğrencilerinin yaş düzeylerine ait “BESDLDO ve ölçeğin alt boyutlarına ait One-Way ANOVA” sonuçlarına göre;

Lise öğrencilerinin yaş değişkeni açısından BESDLDO ve ölçeğin alt boyutlarında farklılaşma gözlemlenmemiştir (p>0.05).

Tablo 7

Lise Öğrencilerinin Sınıf Seviyesine Göre BESDLDO ve Alt Boyutlarına Ait ANOVA Sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Sınıf	n	$\bar{x}$	s.s.	Levene Test		F	p	Scheffe
					istatistik	P			
Başarı	9 ⁽¹⁾	109	4,41	0,43	1,16	0,33	0,26	,854	-
	10 ⁽²⁾	127	4,40	0,43					
	11 ⁽³⁾	97	4,42	0,33					
	12 ⁽⁴⁾	91	4,37	0,43					

Saygı	9 ⁽¹⁾	109	4,39	0,42	1,89	0,33	2,16	,093	-
	10 ⁽²⁾	127	4,33	0,47					
	11 ⁽³⁾	97	4,41	0,35					
	12 ⁽⁴⁾	91	4,43	0,47					
Milli Kültür ve Beraberlik	9 ⁽¹⁾	109	4,45	0,45	2,46	0,06	0,25	,863	-
	10 ⁽²⁾	127	4,40	0,46					
	11 ⁽³⁾	97	4,41	0,40					
	12 ⁽⁴⁾	91	4,40	0,58					
Sportmenlik	9 ⁽¹⁾	109	4,47	0,45	1,68	0,17	1,49	,216	-
	10 ⁽²⁾	127	4,37	0,46					
	11 ⁽³⁾	97	4,48	0,33					
	12 ⁽⁴⁾	91	4,45	0,45					
Spor Kültürü	9 ⁽¹⁾	109	4,45	0,42	1,18	0,32	0,49	,693	-
	10 ⁽²⁾	127	4,41	0,42					
	11 ⁽³⁾	97	4,41	0,36					
	12 ⁽⁴⁾	91	4,39	0,48					
BESDLDO (Toplam)	9 ⁽¹⁾	109	4,43	0,39	1,45	0,23	0,54	,655	-
	10 ⁽²⁾	127	4,38	0,40					
	11 ⁽³⁾	97	4,44	0,31					
	12 ⁽⁴⁾	91	4,39	0,43					

** (p<0,01) * (p<0,05)

Tablo 7’de araştırmada yer alan lise öğrencilerinin sınıf değişkenine ait “BESDLDO ve ölçeğin alt boyutlarına ait tek yönlü varyans analizi (ANOVA)” sonuçlarına göre;

Lise öğrencilerinin sınıf değişkenine göre BESDLDO ve ölçeğin alt boyutlarında “anlamli farklılık” bulunmadığı tespit edilmiştir (p>0.05).

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada, “lise öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik değer seviyelerini bazı değişkenler açısından incelenmesi” amaçlanmıştır. Araştırmada yer alan öğrencilerin genel BESDLDO puanları incelendiğinde, “lise öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik değer düzeylerinin ölçek toplamı ile Başarı, Saygı, Milli Kültür ve Beraberlik, Sportmenlik, Spor Kültürü” alt boyutlarında çok yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. “Lise öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik değer düzeylerinin” çok yüksek olması, katılımcı öğrencilerin beden eğitimi dersinin kendilerine katacakları tüm değerleri yüksek düzeyde kabullendiklerinin ve derse etkin şekilde katılım sağladıklarının bir kanıtı olduğu düşünülmektedir.

Çalışmamızda “Beden eğitimi ve spor dersine yönelik değer düzeylerinin lise öğrencilerinin cinsiyet değişkeni açısından farklılaşmadığı” gözlemlenmiştir. Sağın ve Karabulut (2019) ortaokuldaki öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada “ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik değer düzeylerinde cinsiyet yönünden anlamlı bir farklılık olmadığını” tespit etmişlerdir. Tan ve Yaşın (2023) yaptıkları çalışmada “lise öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik değer düzeylerinde cinsiyet yönünden anlamlı bir farklılık olmadığını” tespit etmişlerdir. Bu çalışmalar çalışmamızı destekler niteliktedir. Akandere ve diğerleri (2010), ortaöğrenim öğrencilerinin beden

eğitimi dersine yönelik değer düzeylerini inceledikleri çalışmalarında, cinsiyet değişkeni ele alındığında erkek öğrencilerin ortalama puanlarının daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Temel (2022), 7. Sınıf öğrencileri ile yaptığı çalışmada ortalamaların erkeklerde daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Yücekaya (2017), ortaokul öğrencileri ile yaptığı çalışmada ortalamaların kadınlarda daha yüksek düzeyde olduğunu tespit etmiştir. Işıkgöz ve arkadaşlarının (2018) yapmış olduğu çalışmada ise; “kadın öğrencilerin ortalamalarının erkek öğrencilerden daha yüksek olduğunu” tespit etmişlerdir. Bahsi geçen araştırmalar ise çalışmamızın sonuçları ile paralellik göstermemekte ve desteklememektedir.

Çalışmamızda “Beden eğitimi ve spor dersine yönelik değer düzeylerinin” katılımcı öğrencilerin kulüp lisansı var olma değişkenine göre Saygı alt boyutunda lisansı olmayan öğrencilerin ortalama puanlarının yüksek olduğu gözlemlenmiştir. BESDLÖ toplam ortalamalarında ise kulüp lisansı olma değişkenine göre anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Tan ve Yaşın (2023) yaptıkları çalışmada öğrencilerin kulüp lisansı olma değişkenine göre, kulüp lisansı olan öğrenciler lehine anlamlı düzeyde farklılık olduğunu tespit etmişlerdir. Yücekaya (2017) tarafından “ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin değerlerinin incelendiği çalışmada da kulüp lisansı olan öğrenciler lehine anlamlı farklılık” tespit edilmiştir. Sağın ve Karabulut (2019), tarafından yapılan çalışma sonuçlarına göre “spor yapan öğrencilerin ortalamalarının anlamlı düzeyde yüksek olduğu” gözlemlenmiştir. Bahsi geçen araştırmalar ile çalışmamızın sonuçları paralellik göstermemekte ve desteklememektedir.

Çalışmamızda “Beden eğitimi ve spor dersine yönelik değer düzeylerinin” katılımcı öğrencilerin okul takımlarında var olma değişkenine göre Milli kültür ve beraberlik alt boyutunda okul takımlarında yer alan öğrencilerin puanlar ortalamasının farklılaştığı gözlemlenmiştir. BESDLÖ toplam ortalamalarında ise okul takımlarında var olma değişkenine göre anlamlı farklılaşma gözlemlenememiştir. Işıkgöz ve arkadaşları (2018), “okul takımında olma” değişkenine göre okul takımında yer alan öğrencilerin değer düzeylerinin daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Sağın ve Karabulut (2019), spor yapma durumlarında spor yapan öğrencilerin puanlar ortalamalarının farklılaştığını gözlemlemiştir. Yücekaya (2017) tarafından “ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin değerlerinin” incelendiği çalışmada da okul takımlarında olan öğrenciler lehine anlamlı farklılaşma gözlemlenmiştir.

Beden eğitimi ve spor dersine yönelik değer düzeylerinin katılımcı öğrencilerin yaş değişkeni açısından farklılaşmadığı gözlemlenmiştir. Yücekaya (2017) tarafından “ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin değerlerinin” incelendiği çalışmada yaş değişkenine göre öğrencilerin yaşı arttıkça beden eğitimi dersine ilişkin değer düzeylerinin azaldığını tespit etmiştir. Işıkgöz ve arkadaşları (2018) da, yaş değişkenine göre öğrencilerin yaşı arttıkça değer düzeylerinin

düşüğünü tespit etmişlerdir. Bahsi geçen araştırmalar ile çalışmamızın sonuçları paralellik göstermemekte ve desteklememektedir.

Beden eğitimi ve spor dersine yönelik değer düzeylerinin katılımcı öğrencilerin sınıf değişkeni açısından farklılaşmadığı gözlemlenmiştir. Işıkgöz ve arkadaşları (2018), sınıf değişkenine göre öğrencilerin yaşa bağlı olarak sınıf seviyeleri arttıkça beden eğitimi dersine yönelik değer düzeylerinin düşüğünü tespit etmişlerdir. Yücekaya (2017) de, sınıf değişkenine göre öğrencilerin yaşa paralel olarak sınıf seviyeleri arttıkça beden eğitimi dersine yönelik değer düzeylerinin düşüğünü tespit etmişlerdir.

Sonuç olarak “lise öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik değer düzeylerinin” ölçek toplamı ile tüm alt boyutlarında “çok yüksek düzeyde” olduğu tespit edilmiştir. Beden eğitimi ve spor dersi lise değer ölçeği alt boyutlarında ise en yüksek ortalamanın “Sportmenlik” en düşük ortalamanın ise “Saygı” alt boyutunda olduğu tespit edilmiştir.

Etik Kurul İzin Bilgileri

Etik değerlendirme kurulu: Dicle Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu

Etik değerlendirme belgesinin tarihi: 14.09.2023

Etik değerlendirme belgesinin sayı numarası: E-14679147-663.05-567415

Araştırmacıların Katkı Oranları Beyanı

Araştırmada çalışmanın dizaynı, giriş, yöntem, bulgular ve tartışma sonuç kısmıyla ilgili süreçler birinci yazar, verilerin toplanması ve literatür taraması ikinci yazar tarafından gerçekleştirilmiştir.

Çatışma Beyanı

Yazarların araştırma ile ilgili bir çatışma beyanı bulunmamaktadır.

Kaynaklar

- Akandere, M., Özyalvaç, N. T., Duman, S. (2010). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumları ile akademik başarı motivasyonlarının incelenmesi: Konya Anadolu Lisesi örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (24), 1-10
- Aracı, H. (2000). *Okullarda beden eğitimi*. Ankara, Bağırhan Yayınevi.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2017). Bilimsel araştırma yöntemleri. *Pegem Atıf İndeksi*, 1-360.
- Durdane, İ. E., Arslan, S. (2022). Beden eğitimi ve spor dersinin değerler eğitime katkısının incelenmesi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 29-43.
- Gibbons, S. L., Ebbeck, V., Weiss, M. R. (1995). Fair play for kids: Effects on the moral development of children in physical education. *Research Quarterly for Exercise and Sport*. 66(3), 247-255.

- Görgüt, İ., ve Tutkun, E. (2018). Views of physical education teachers on values education. *Universal Journal of Educational Research*, 6(2), 317-332.
- Işıkgöz, M. E., Esentaş, M., ve Işıkgöz, M. (2018). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik değer düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi: Batman il örneği. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 4(4), 661-676.
- İşcan, C. D. (2007). *İlköğretim düzeyinde değerler eğitimi programının etkililiği* [Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Sosyal Bilimleri Enstitüsü.
- Keleş, M. (2019). *Beden eğitimi ve spor dersinin değerler eğitimindeki yeri ve önemi* (Yüksek Lisans Tezi. Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kırıkkale).
- Koh K. T., Ong S. W., Camiré, M. (2016) Implementation of a values training program in physical education and sport: perspectives from teachers, coaches, students, and athletes. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 21(3), 295-312.
- Kuter, F., ve Kuter, M. (2016). Beden eğitimi ve spor yoluyla değerler eğitimi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 3(6), 75-94.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2019). *Beden eğitimi ve spor dersi ortaöğretim 9-10-11 ve 12. sınıflar öğretmen kılavuz kitabı*, Milli Eğitim Bakanlığı.
- Öncül, R. (2000). *Eğitim ve eğitim bilimleri sözlüğü*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Rudd A. (2005). Which “character” should sport develop?. *The Physical Educator*. 62(4), 205-211.
- Sağın, A. E., Karabulut, Ö. (2019). Beden eğitimi ve spor dersine yönelik ortaokul öğrencilerinin değer düzeylerinin incelenmesi (Bağcılar ilçesi örneği). *Uluslararası Dağcılık ve Tırmanış Dergisi*, 2(2), 27-34.
- Tabachnick, B. G., ve Fidell, L. S. (2007). *Experimental designs using ANOVA* (Vol. 724). Belmont, CA: Thomson/Brooks/Cole.
- Tan, M., ve Yaşın, İ. (2023). Lise öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik değer düzeylerinin incelenmesi. *ROL Spor Bilimleri Dergisi*, 4(2), 601-619.
- Temel, A. (2022). *Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin değer algıları ve tutumlarının incelenmesi* [Yayınlanmamış doktora tezi, Niğde Ömer Halis Üniversitesi]. Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Ulusoy, K., ve Dilmaç, B. (2015). *Değerler eğitimi*, Pegem Akademi.
- Yapıcı, A., Kutlu, M. O., ve Bilican, F. I. (2012). Öğretmen Adaylarının Değer Yönelimleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 42(42).
- Yaran C. S. (2010). *Ahlak ve etik*. İstanbul, Rağbet Yayınları.
- Yavuz, M. (2004). *Öğretmenlik mesleğine giriş içinde eğitimle ilgili temel kavramlar*. Konya, Eğitim Kitapevi Yayınları, 11-34.
- Yücekaya, M. A. (2017). *Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin değerlerinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Malatya.
- Yücekaya, M. A., Sağın, A. E., ve Güllü, M. (2022). Beden Eğitimi ve Spor Dersi Lise Değer Ölçeği: Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 252-266.

Bu eser [Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) ile lisanslanmıştır.